

БОГДАНО́ВИЧ Максим Адамович (Багдановіч Максим Адамавіч; 27. 11(09. 12). 1891, Мінськ — 12(25). 05. 1917, м. Ялта, нині АР Крим) — білоруський поет, перекладач, критик, історик літератури. Один з основоположників нової білорус. літ-ри й творців білорус. літ. мови. Дитячі роки провів у Гродно (1892–96), жив і вчився у Нижньому Новгороді (1896–1908) та Ярославлі (1908–16), де закінчив Демидов. юрид. ліцей (1916), а потім переїхав до Мінська. Працював секр. Мінського губ. продовол. комітету та в Білорус. комітеті допомоги жертвам війни (від 1916). Тяжко хворий на сухоти, у лютому 1917 виїхав на лікування до Ялти. Друкуватися почав від 1907 у г. «Наша ніва». 1910 зробив вільний переклад уривка «Слова о полку Ігоревім» — «Песня пра князя Ізяслава Полацкага», точно передавши його зміст, ідею, художні особливості. Переспів опубл. у часописі «Беларускі каляндар “Нашай нівы” на 1911 год» із приміткою: «“Слово о полку Игореве” написана... у даўнейшай заходнерускай мове, з якой пайшла наша беларуская мова». Великого значення Б. надавав ритміч. організації вірша. За життя поета вийшла зб. віршів «Вянок» (Вільня, 1913). Використовуючи фольклорні образи (цикл «У зачарованым царстве», 1909–11 та ін.), Б. наповнив їх новим ідейно-естет. і філос. змістом. Про тяжке життя трудівників ідеться у віршах «Эміграцкая песня», «Краю мой родны», «Над магілай мужыка», «Пан і мужык» та ін.; про долю рід. народу — у фольклорно-романт. поемі «Страцім-лебедзь», віршах «Санет» («Паміж пяскаў Егіпецкай зямлі»), «Народ, Беларускі Народ!», «Беларусь, твой народ дачакаецца» тощо. Започаткував у білорус. поезії тему міста (цикл «Места», 1911–12). Писав також твори для дітей. Під безпосеред. впливом Шевченкової поезії Б. почав розробле-

ння віршів білорус. складу («Бяседная», «Лявоніха» та ін.), запровадив складні метричні форми віршування (терцини, тріолет, сонет, октава, рондо, скерцо, пентометри), намагаючись показати великі образно-виражальні можливості рідної мови, яку шовіністи вважали «мужицькою», непридат. для худож. творчості. Провідними у творчості Б. є вічні теми життя і смерті, кохання і дружби, соц.-патріот. проблематика, утвердження ідей рівності й братерства, боротьба за гуманіст. ідеали, зображення життя людини у різноманіт. зв'язках із природою і суспільством, підневіль. становище рідного народу і краю в цар. «тюрмі народів», зображення героя нового типу — особи героїчної, актив., здатної на подвиг і самопожертву в ім'я нар. ідеалів. Твори Б. пройняті глибоким оптимізмом, вірою у свій народ і його майбутнє. Разом із Янкою Купалою він став засн. білорус. пейзаж. та інтим. лірики. Багато віршів Б. покладені на музику: «Романс» («Зорка Венера ўзышла над зямлёю»), «Не кувай ты, шэрая зязюля», «Слуцкія ткачыхі» та ін. Йому належать переспіви рос., укр., серб., ісл., скандинав., перс., япон. пісень. Перекладав Горація, Катулла, Овідія, Ф. Шіллера, Г. Гайне, П. Верлена, Е. Верхарна, О. Пушкіна, А. Майкова, М. Лермонтова. Основоположник білорус. критики. Прозу, літературознавчі і публіцист. статті частково писав рос. та укр. мовами. Один із дослідників і пропагандистів укр. красного письменства та його історії (оглядова ст. «Образ Галиции в художественной литературе» // «Русский экскурсант», 1915, № 1–2), незакінч. ст. «Забутий шлях» українською мовою (1914, «Твори», т. 2, Мінск, 1928), істор.-етногр. нариси «Украинское казачество» (там само), «Угорская Русь», «Червонная Русь: Австрийские украинцы» (обидва — Москва, 1914). Важливе місце в літ. спадщині Б. займають статті «Краса и сила» // «Украинская жизнь», 1914, № 2; «Памяти Т. Г. Шевченко» // «Голос», 1914, 25 фев., опубл. до 100-річчя від дня народження укр. поета, в яких досліджується форма поет. творів Кобзаря, розкривається їх світ. значення. Б. опублікував також розвідку «В. Самійленко» // «Украинская жизнь», 1916, № 7–8. Писав про творчість І. Франка, М. Коцюбинського, М. Шашкевича, Ю. Федьковича, В. Стефаника, Леся Мартовича, О. Кобилянської. Переклав білорус. мовою вірші В. Самійленка, А. Кримського, М. Чернявського, Олександра Олеса, російською мовою — поезії Т. Шевченка, І. Франка, А. Кримського та ін., уривок з повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» тощо. Уперше українською мовою вірші Б. «Над могилою» та «Прийде весна» опубл. 1909 у «Літературно-науковому віснику» в перекл. М. Шаповала. Окремі твори Б. переклали М. Драй-Хмара, Т.

Масенко, Д. Паламарчук, Б. Степанюк, В. Лучук, Д. Павличко, Р. Лубківський, О. Довгий, В. Чабаненко, М. Пігуляк та ін. Т. Коломієць написала вірш «Максиму Богдановичу».

Основні твори

Білоруське відродженє. Відень, 1916; укр. перекл. – Вінок. Х., 1929; Лірика. К., 1967; Поўны збор твораў. Т. 1–3. Мінск, 1992–95.

Рекомендована література

1. Ларченко М. Г. Тарас Шевченко і Максим Богданович // Т. Г. Шевченко і слов'янські народи. К., 1961;
2. Пігуляк М. Д. Максим Богданович і Західна Україна // РЛ. 1964. № 6;

3. Його ж. Максим Богданович: До 75-річчя з дня народж. // УІЖ. 1966. № 12;
4. Чабаненко В. Максим Богданович: До 50-річчя від дня смерті // УМЛШ. 1967. № 6;
5. Його ж. Видатний поет і слов'янознавець М. Богданович // СЛФ. 1968. Вип. 4;
6. Охріменко П. Максим Богданович та Іван Франко // Укр. літературознавство. 1969. Вип. 7;
7. Лубківський Р. Світло чисте, немеркнуче // Вітчизна. 1982. № 3;
8. Рагойша В. Вперше українською // Вітчизна. 1988. № 7;
9. Губар О. У кожного неба і сонце своє: Пам'яті М. Гавриша // КСв. 1998, 8 трав.

Г. П. Півторак

Бібліографічний опис:

Богданович Максим Адамович / Г. П. Півторак // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-35827>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).